1853. N°. 1[illegible]

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

MAANDAG, 12 SEPTEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 10 September.

De Commissie ter droogmaking van het Haarlemmermeer heeft ter kennis gebragt, dat zij in het einde van October of in het begin van November zal overgaan tot eene *derde* verkooping, en bij eene nadere aankondiging den dag en de plaats zal bekend maken; terwijl bij den boekdrukker, den Heer H. R. de Breuk alhier, op franco aanvraag, tegen 25 cents te bekomen zijn de algemeene voorwaarden, met eene algemeene kaart.

— Te Delftshaven zijn wederom 7 koornwijn-branderijen in aanbouw; onlangs werden reeds eenige andere, benevens eene mouterij, koren- en moutmolen, en verscheiden particuliere huizen voltooid; dit stadje neemt zeer in bedrijvigheid toe.

— De Gemeenteraad te Willemstad heeft besloten dit jaar geen kermis te houden, uithoofde van de omstandigheden des tijds.

— Te Koekange in Groningen werd een knecht van een landbouwer, welke met diens zoon aan het oogsten van den boekweit was en daar beiden zich haastten wegens eene opkomende donderbui, zoodanig door den zoon met de zeis aan het been gewond, dat de pezen boven de hiel geheel werden doorgesneden en er eene vreeselijke bloedstorting volgde; men vreest voor het leven van den knecht.

— De werken der indijking bij Bath zijn wederom op eene groote schaal aangevangen; ruim 2000 werklieden arbeiden daaraan, daar men ze voor den winter wil voltooid hebben. In het volgend voorjaar zal men eene groote afsluiting leggen in de Ooster-Schelde, die doorsneden zal worden door eenen sterken dijk van Bath naar Ossendrecht. Meer dan 30,000 bunders land zullen op die wijze voor den akkerbouw geschikt worden.

— In de gemeente Putten, op de grenzen van België, zijn den 6den door een' zwaren brand, de kerk, de pastorij en 5 andere woningen in de asch gelegd.

— De Protestantsche kerk te Turyn zal binnen kort worden ingewijd.

's GRAVENHAGE, 10 September.

Z. M. heeft den Generaal-Majoor Duycker, Bevelhebber van het kamp te Zeyst, benoemd tot Ridder-Grootkruis met de Ster der Orde van de Eikenkroon, ook zoude Z. M., naar men verzekert, aan de oudste Onderofficieren van elk Batt., dat zich in het kamp bevindt, een gouden cijlinder horologie tot aandenken hebben geschonken.

— Naar men verneemt zal het Batt. Grenadiers en Jagers zich van het kamp naar Utrecht begeven, ten einde gedurende het verblijf van Z. M. aldaar tegenwoordig te zijn.

— Z. M. heeft aangesteld tot Opziener van het Koninklijke Penningkabinet alhier, J. F. G. Meijer.

— H. M. de Koningin is met haren zoon, den jongen Prins Alexander, den 5den te Friedrichshafen, en H. M. de Koningin-Moeder, dienzelfden dag van Warschau te Breslau aangekomen.

— Een jongeling van 14 jaren, welke in de artillerie-caserne bezig was, om een geweerloop schoon te maken en die in het vuur had gelegd, werd, daar de loop nog van eene lading voorzien was, die ontbrandde, plotseling gedood.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Donderdag 8 September.

Gelijk wij in onze vorige mededeelden, was de Minister van Buitenl. Zaken aan het woord bij het afzenden van het verslag der beraadslagingen in die Kamer over de wet op de kerkgenootschappen. Wij nemen nu uit de rede van dien Minister het een en ander over. De Minister zal zich hoofdzakelijk bepalen tot een enkel punt: het verwijt, dat de wet zou zijn eene *gelegenheidswet*. Hij moet daaromtrent verwijzen naar hetgeen reeds elders is gezegd. Eene ongelukkige gebeurtenis heeft voorzeker aanleiding gegeven tot het maken eener wet. Wanneer nu echter de omstandigheden van dien aard zijn, dat er bij de uitvaardiging eener zoodanige wet spoed is, dan mag men toch het Vaderland niet blootstellen aan de gevolgen van wetteloosheid in dat opzigt. In de Grondwet is zeer zeker gelegen het beginsel van vrije organisatie van ieder kerkgenootschap in den Lande, maar dat beginsel is tot nu toe bij geene wet in werking gebragt. De wet van germinal 10de jaar belette dit. En nu openbaarde zich door het stelsel van het vorig Ministerie — welk stelsel Z. Exc. niet wil beoordeelen, maar dat althans niet overeenkomt met dat van het tegenwoordig Ministerie — nu openbaarde zich, zegt hij, door het stelsel van lijdelijkheid, van *laissez faire*, eene organisatie bij een belangrijk kerkgenootschap, die zich grondde op de bepalingen der Grondwet. Nu ontstond er in veel opzigten twijfel omtrent de grenzen dier vrije organisatie. Zoo lang nu die quaestie niet is beslist, waaromtrent eene spoedige voorziening noodig is, kan geen penning betaald worden aan de bedienaren van het R. K. kerkgenootschap. Hij acht het dringend noodig op deze omstandigheid wel het oog te vestigen. Ten gevolge dier organisatie heeft het Land opgehouden een Land van missie te zijn en de geestelijken zijn daardoor, zoowel onderling als in betrekking tot de Regering, in eene geheel andere verhouding gebragt dan te voren. Alles moet dienaangaande nog worden geregeld. Zoolang alzoo de wet niet daar is, is het onmogelijk voor dat kerkgenootschap een penning uit te geven. Die omstandigheid doet dus de behoefte aan eene wet uit den aard der zaak geboren worden. En zal men dan, omdat men beweerde, dat deze wet niet, gelijk men dit verlangde, zou zijn eene wet van beginselen, — de zaak daaraan opofferen en dus den Staat in ongelegenheid brengen? Dit kan hij niet aannemen.

De Minister zal thans het oog vestigen op de gevolgen harer aanneming, in tegenoverstelling van die eener verwerping. Hij moet al dadelijk te kennen geven dat, van den aanvang af dat deze quaestie ons heeft bezig gehouden, het Ministerie van oordeel is geweest dat, met het oog op onzen landaard, die kalm en bedaard is, niets beter is dan eene vrije, opene discussie over deze aangelegenheid. Uit dit oogpunt beschouwd, liet het zich aanzien, dat het wenschelijk was deze quaestie tot een onderwerp van wetgeving te maken. Voor een oogenblik toegegeven, dat het waar zou zijn, dat ten deze eene spanning zou zijn overgebragt van de meerderheid op de minderheid, dan kon het Ministerie van het Nederlandsche Volk verwachten en vertrouwen, dat, nadat zijne vertegenwoordigers de zaak rijpelijk en met naauwgezetheid hadden overwogen, die spanning zou bedaren, de rede de overhand zou hebben en allen aan de wet zouden gehoorzamen. Dit was het staatkundig oogpunt, waarvan de Regering reeds bij den aanvang uitging; en zij mag zich geluk wenschen, dat van den aanvang af de uitkomst aan hare verwachting heeft beantwoord. Nadat dit ontwerp toch met eene aanzienlijke meerderheid in de Tweede Kamer was aangenomen, is de Natie werkelijk bedaarder en bedaarder geworden, meer en meer voorgelicht door de gronden van hare Vertegenwoordigers. En naar mate het oogenblik genaderd was, dat de wet in deze Kamer zou behandeld worden, is de spanning zoo zeer verminderd, dat, niettegenstaande sommige bladen zich weken en maanden hebben toegelegd, om de Regering te verguizen en zelfs onder de buitenlandsche bladen zich een enkel heeft vermeten in te dringen en zich te mengen in de inwendige belangen van Nederland, men al meer en meer het stilzwijgen heeft bewaard. Dit zal nu een van de gezegende gevolgen van de aanneming dezer wet zijn, dat het uitgemaakt zal zijn, wat tot nu toe in twijfel was getrokken, dat de gewone wetgever het regt heeft dergelijke onderwerpen te regelen, en dat eene wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen is grondwettig.

Hij zal nu niet schetsen al de gevolgen eener niet-aanneming van de wet. Hij zal alleen dit zeggen, dat al wat in het oog der Natie als bijna zeker was beschouwd, op nieuw onzeker zou worden. Hij moet nu vragen, of zij, die zoozeer bevreesd zijn voor spanning, kunnen gelooven, dat die minder zal zijn als de quaestie onbeslist blijft? Zal het volk in Nederland rustiger zijn, wanneer zich ten deze tusschen de verschillende takken der wetgevende magt eene verschillende zienswijze mogt opdoen, en wanneer niet al die takken eenstemmig waren? Hij gelooft dit niet. Zal de spanning ophouden wanneer men zien zal, dat het Staatsgezag onvermogend is tegen den overmoed der kerkgenootschappen, van wie dan ook? Deze Kamer zal voorzeker zulk een denkbeeld niet koesteren. De Regering heeft verklaard en zij verklaart dit nog, eene wet te behoeven, ten einde te kunnen waken, dat de kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat; en zou men dan den Koning in de uitoefening van dat regt tot waken niet behulpzaam zijn? Door velen is de zaak behandeld op eene wijze, die niet juist uitdrukte het denkbeeld, dat hij op het oog heeft: de vrees voor onvermogen van het Staatsgezag tegenover de kerkgenootschappen.

Men oordeelde, dat de wet niemand zal bevredigen. Z. Exc. zal daaromtrent slechts een woord antwoorden met het oog op het buitenland, en dan zegt hij, dat de wet daar wel bevrediging ontmoet. De mogendheid zelve,

die, naar hij zich overtuigd houdt, onwillekeurig de wonde heeft toegebragt, waaraan wij lijden en die, zoo God ons zegent, hare genezing nabij is, heeft de bewijzen gegeven, hoe zij weet te waarderen wat dezerzijds gedaan is. Maar van alle andere Mogendheden, om het even (indien hij dit woord moet gebruiken) of het Protestantsche of Katholieke waren, van allen ondervindt Nederland de meest mogelijke sympathie voor den toestand waarin het zich zonder zijn toedoen bevindt, van allen ondervindt het de meest mogelijke ondersteuning.

Na den Minister van Buitenl. Zaken had die van Justitie het woord. Hij zal beginnen te onderzoeken wat men in de wet niet vindt. Het ontwerp treedt volstrekt *niet* op eenig kerkelijk terrein. Alle geloofsbelijdenissen zijn vrij gelaten, niet alleen voor de kerkgenootschappen, welke er zijn, maar ook die, welke komen kunnen, want de Gwt. beschermt ook deze. De wet treedt *niet* in de benoeming van eenig kerkelijk opperhoofd. De Staat wil daarop geen invloed uitoefenen: hij wil de personen niet aanwijzen of goedkeuren. De Staat roept geene kerkvergaderingen bijeen: hij wil zelfs geen invloed op de leden uitoefenen. De kerkelijke omschrijving laat hij aan het kerkgenootschap over. Wat meer is, de standplaatsen, de zetels worden door het kerkgenootschap aangewezen. Eén voorbehoud is er alleen, het is dat tot verzekering der openbare orde en rust.

Verder gaat Z. Exc. na, wat men in de wet vindt. De organisatie in eigen boezem is vrij. Hij ontkent dat die door art. 5 wordt teruggenomen. Het eerste lid van art. 1 geeft die vrijheid volkomen. Maar nu gaat de wet verder. Zij wil, dat men zijne inrigting en bestuur bekend make. Welnu, daartoe is de Staat noodwendig bevoegd, ten gevolge van art. 165 der Grondwet. Daarbij is aan den Staat niet alleen de bevoegdheid, maar de pligt opgelegd, aan alle kerkgenootschappen gelijke bescherming te verleenen. Maar nu vraagt de Minister: hoe zal men beschermen, als men den toestand niet kent; als men niet weet, waar en hoe ge zijt?

De Staat meent verder het regt te hebben, vreemdelingen de uitoefening der openbare godsdienst te kunnen beletten. Ook dit ligt in het beginsel der Grondwet, waarbij vreemdelingen niet gelijk gesteld worden met ingezetenen, dan in de gevallen bij de wet bepaald. Art. 5 geeft aan den Staat een meer negatief vermogen. De kerkgenootschappen wijzen de plaatsen aan, waar zij meenen hunne vergaderingen te moeten houden en de hoofden en zetels te moeten vestigen. Maar de Koning zegt: aan Mij is het regt eene standplaats af te keuren, als Ik weet dat daardoor het behoud der rust in gevaar wordt gebragt. Ook die bepaling steunt op art. 165 der Grondwet. Om te kunnen beschermen, moet degeen die zal beschermen, niet in een toestand gebragt worden, dat hij aan die verpligting niet kan voldoen, of dat hij te groote opofferingen zou moeten doen. En nu moet men toch erkennen, met al wat gesproken is over verdraagzaamheid, dat het eene waarheid is dat hetgeen de een sticht, aanbidt, den ander ergernis geeft, en dat het de pligt der Regering is, in een Land als het onze, waar zich zoo vele kerkgenootschappen bevinden, die elkander dagelijks ontmoeten, voor te komen al wat ergernis geven kan; en dat, als die ergernis te hoog klimt, als eene daad van een kerkgenootschap zoo veel ergernis geeft, dat er provocatie plaats hebbe tegenover het andere, de Staat alsdan tusschen beiden moet kunnen komen, en make dat er geene provocatie plaats hebbe. En nu vraagt de Minister, indien de Bisschoppen gezeteld worden op de plaats, waar de grondzuilen van het Protestantisme in Nederland gevestigd zijn, of men dan niet zou zeggen, dat die plaats opzettelijk gekozen is, ten einde anderen te grieven?

Hij vraagt aan de Katholieke leden der Kamer of de Regering daarmede zoo verkeerd handelt? Bevordert zij daardoor niet veel meer de rust in den Staat? De Katholieken kunnen dit het minste ontkennen, want Rome zelf heeft die plaatsen niet doen innemen. Rome komt eigenlijk op tot verdediging der wet. Rome heeft het onraadzaam geoordeeld, die zetels te doen bezetten. Waarom? Omdat Rome er gevaar in zag. Als Rome dit doet, is het dan voor de Regering geen tijd te waken?

Men heeft aan de wet *retro-activiteit* verweten. Zijne Exc. zegt: 1°. de wet mag dit niet; 2°. zij werkt niet achteruit, wanneer zij eenvoudig een beginsel sanctioneert; 3°. zij werkt niet achteruit, wanneer zij de gevolgen eener daad afkeurt. Als argument is gebezigd, dat de aanwijzing heeft plaats gehad, en dat derhalve, hoe men die ook afkeure, er eene achteruitwerkende kracht aan gegeven wordt. De Minister vraagt, als de bloote aanwijzing een regt daarstelt, waar het dan heen gaat?

De Minister verdedigt nu nog de wet tegen de beschuldiging van ongrondwettigheid, brengt eenige woorden in het midden tegen het aangevoerde omtrent de niet noodzakelijkheid en niet wenschelijkheid der wet, en eindigt met deze verklaring:

De Regering en hij persoonlijk is niet dan na rijpe, ernstige overweging tot de aanbieding overgegaan en bij de beantwoording der vraag: hoe een dam op te werpen tusschen den stroom die van Rome kwam en den tegenstroom die er zich tegen verhief, kwam men tot het besluit, dat twee zaken op den voorgrond moeten staan: 1°. de kennis moet bij de Regering zijn van de inrigting en het bestuur der kerkgenootschappen in het belang der openbare orde en rust, en 2°. de vestiging der zetels. Die voldoening wilde zij aan de Protestantsche bevolking geven, dat op zekere plaatsen de Bisschoppen niet dan in overleg met de Regering zullen kunnen worden gevestigd, en zoo doende is de groote grief vervallen welke van den aanvang af gerigt was tegen het herstel aan den bisschoppelijken zetel te Utrecht. Die twee hoofdpunten zijn in de wet ongeschonden bewaard gebleven. Maar er was nog iets noodig. Het was noodzakelijk, dat er een blijk in onze wetgeving kwam, dat het Staatsgezag zich in *dien* zin kan stellen boven het kerkgenootschap, dat hetzelve, des noodig, allen kan houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat. Dat was noodig; dat gevoelde de Natie, en hij betreurt het, dat juist daarom hier en in de andere Kamer zijne oude vrienden hem zijn afgevallen, omdat hij met hen gehecht blijft aan de wijzigingen in 1848 in de Grondwet gebragt. Wat toch zegt de meerderheid der Natie: Dit. — Indien de Grondwet van 1848 de Regering magteloos zou hebben gemaakt, om de kerkgenootschappen in billijk bedwang te houden, dan moet de Grondwet worden herzien, want dezelfde meerderheid wil dat de kerkgenootschappen zullen zijn niet boven, maar in den Staat. En nu zegt Z. Exc. ten slotte: zij die deze wet afstemmen, leggen de eerste hand aan de afbreking van het gebouw, dat met zoo veel moeite en beleid in 1848 is opgetrokken. Toen was het ook geen kleine zaak om zoo vele hoofden en uiteenloopende gevoelens te bevredigen. Deze Kamer, als zij de wet afstemt, zal naar Z. Exc. overtuiging, den grond, doen rillen waarop dat gebouw in 1848 is opgetrokken, zoodat het weldra zal blijken geheel in te storten.

Deze wet is zoo als wij in ons vorige nommer reeds hebben medegedeeld, aangenomen met 22 tegen 16 stemmen. Voor: de HH. van der Oudermeulen, van Weel, de Vos van Steenwijk, d'Ablaing van Giessenburg, Lotsy, 't Hooft, van Andringa de Kempenaer, van Dam van Isselt, Paspoort van Grijpskerke, van Aylva van Pallandt, Boxman, Tonckens, van Lidth de Jeude, van Heeckeren van Wassenaar, Borski, Martens van Sevenhoven, Insinger, van Wessem, van Rhemen van Rhemenshuizen, Cost Jordens, Verhey van den Bogaerd en den Voorzitter (Philipse.)

Tegen: de HH. van Nispen van Pannerden, van der Beken Pasteel, Beerenbroek, de Sitter, van Beeck Vollenhoven, van Rijckevorsel, van den Dries, Cremers, van Sasse van IJsselt, Blankenheym, van Eysinga, van der Lek de Clercq, van Swinderen, Regout, de Villers de Pité en de Bruyn. (Afwezig de Heer Bosch van Drakestein, door ongesteldheid.)

VEREENIGDE ZITTING DER BEIDE KAMERS.

Zitting van Zaturdag 10 *September*. (Sluiting der buitengewone Zitting.)

Er zijn met den Voorzitter Mr. A. J. Philipse, 6 leden tegenwoordig, waarvan 5 uitmaken de Commissie tot in en uitgeleide des Ministers van Binnenl. Zaken, zijnde de Heeren de Brauw, van Lidt de Jeude, Villers de Pité, van Franck en Stolte.

De Minister, ten vergadering binnengeleid, plaatst zich voor den Troon en houdt de navolgende sluitingsrede:

Mijne Heeren!

Ik heb van den Koning den last ontvangen mij in uw midden te begeven en deze Vergadering der Staten-Generaal te sluiten. Gewigtig boven vele andere was de Zitting die thans is geëindigd; zij zal eene belangrijke bladzijde in de geschiedenis van het Vaderland beslaan.

Bij de moeijelijke omstandigheden waarin dat Vaderland verkeerde, hebt gij, Mijne Heeren! de Regering ondersteund in hare pogingen, om rust en orde te bestendigen.

De Koning heeft met vertrouwen Uwe medewerking ingeroepen, en dat vertrouwen is niet teleur gesteld.

Met al den ernst, welken het gewigt der zaak vorderde, maar tevens met de gematigdheid en kalmte die verwacht mogten worden van de vertegenwoordigers des Nederlandschen volks, hebt gij de voorstellen der Regering onderzocht en beoordeeld.

De vruchten van dat gemeen overleg zullen niet achterwege blijven en de wet in deze Zitting het laatste tot stand gekomen, in hare ware beteekenis opgevat en in milden zin ten uitvoer gelegd zal, gelijk wij vertrouwen, strekken tot bevordering der eensgezindheid in den Staat, zonder welke geen betere toekomst, geen volkswelvaart voor Nederland is te wachten.

In Naam des Konings verklaar ik deze Vergadering der Staten-Generaal te zijn gesloten.

— Het gewone zittingjaar van 1853—1854 zal ingevolge het grondwettelijk voorschrift op Maandag den 19den dezer worden geopend.

ROTTERDAM, 9 September.

Gisteren is alhier de herinnering van het 25-jarig bestaan der Geneeskundige School plegtig gevierd door hare voormalige en tegenwoordige kweekelingen. Dr. Ph. F. Groshans, Lector in de Geneeskunde, hield bij die gelegenheid eene rede in de Walsche kerk, welke door muziek werd voorafgegaan en afgewisseld, en Dr. K. M. Giltay sprak daarna als tolk der voormalige en tegenwoordige kweekelingen. Des avonds heeft het Bestuur der School een diner van 60 couverts gegeven in Pax Intrantibus.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 7 September.

Er heeft zich hier, onder bescherming van Prins Albert, eene maatschappij gevestigd, met het doel om nasporingen te laten doen in de bouwvallen van Assyrië en bijzonder van Babylon.

— Sedert Zondag zijn bijna 370 schepen, grootendeels met graan geladen, de Theems binnengeloopen.

— Op de markt alhier werden in de afgeloopen week 17,469 stuks vee van het vaste land ter markt gebragt; de prijzen bleven evenwel hoog.

— Volgens de *Times* is aan de Porte verklaard, dat zij in de moeijelijkheden, die zij zich berokkend mogt hebben door haar besluit om de Weener nota niet onvoorwaardelijk aan te nemen, niet op verderen bijstand van Frankrijk kan rekenen.

— Volgens den *Globe* onderwerpt de Staat Missisippi zich aan de uitspraak

van zijn hoogste wetgevende collegie, waarbij hij verpligt is verklaard de gerepudieerde schuld in kapitaal en rente te betalen. De *Globe* verwacht dat nu ook de drie andere Staten op de repudiatie zullen terugkomen.

— De schrijfster van *de Negerhut* Mevrouw Stowe, die van Genève hier sedert eenige dagen was teruggekeerd, vertrekt morgen van Liverpool naar New-York.

— De uitvoer van goud bedroeg in de laatste dagen eene waarde van 6 millioen £, niettegenstaande de zilvermarkt steeds ruimer wordt voorzien.

FRANKRIJK.

PARIJS, 8 September.

De bekende Letterkundige G. B. Depping, het oudste lid der Maatschappij van Oudheidkundigen, is alhier overleden.

— Er worden thans van hier ontzaggelijke hoeveelheden perziken, abrikozen, appelen en peren naar Engeland verzonden.

— De *Patrie* berigt dat uit de Russische haven Kronstadt nog een fregat en een oorlogsbrik in zee waren gestoken, om zich naar Canton te begeven; daardoor zou de Russische zeemagt in de Chineesche zee 5 bodems hebben.

— Te Perpignan is eene werkplaats van valsche munters ontdekt, maar zij zelven hebben zich tot nog toe aan de nasporing der policie weten te onttrekken.

— Omtrent de toeneming van den tabak- en katoenbouw in Algerie wordt medegedeeld, dat in 1852 het getal tabaksplanters van 537 tot 1073, en dat der bebouwde bunders van 446 tot 1095 was gestegen. De opbrengst die in 1851 was 309,331 Ned. ℔, ter waarde van 270,254 fr., was in 1852 gestegen tot 885,000 Ned. ℔, ter waarde van 780,000 fr. De oogst van 1853 belooft 2½ millioen Ned. ℔, ter waarde van 2 millioen fr.

STADS BERIGTEN.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Maandag den 12den September 1853, 's namiddags ten 1½ ure.

Onderwerpen:

1°. Beëediging van twee nieuwe Leden van den Gemeenteraad.
2°. Adres van Prof. J. van der Hoeven, om ontslag als Gecommitteerde tot de administratie der vereenigde Gast- en Leproosthuizen.
3°. Benoeming van een' Wethouder.
4°. Idem van twee Ambtenaren van den Burgerlijken Stand.
5°. Idem van Leden voor de vaste Commissie van Fabricage.
6°. Idem van een' Voorzitter en Leden voor de vaste Commissie van Finantie.
7°. Idem van Leden voor de vaste Commissie, belast met het ontwerpen en herzien der plaatselijke Verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd.
8°. Idem van een' Voorzitter en Leden voor de vaste Commissie, belast met het ontwerpen en herzien der plaatselijke Verordeningen, betreffende de huishouding der Gemeente.
9°. Idem van twee Curatoren van het Stedelijk Gymnasium.
10°. Idem van drie Gecommitteerden tot de administratie der vereenigde Gast- en Leproosthuizen.
11°. Idem van een' Bestuurder, uit den Raad, voor het Weeshuis.
12°. Idem van een' Commissaris van het Delftsche en Haagsche Schuitenveer.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER GEMEENTE LEYDEN doen te weten, ingevolge Art. 203, laatste zinsnede, der Gemeentewet, dat de Begrooting der Plaatselijke Inkomsten en Uitgaven voor de dienst van 1854, op heden aan den Raad is aangeboden, op de Secretarie dezer Gemeente voor een ieder ter lezing nedergelegd en in druk, tegen betaling der kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.

En zal deze door plaatsing in de *Leydsche Courant* worden afgekondigd.

De Burgemeester, VAN LIMBURG STIRUM.

LEYDEN, 1 September 1853. De Secretaris VAN PUTTKAMMER.

ADVERTENTIEN.

KIESVEREENIGING VADERLAND EN ORANJE.

In de Vergadering van den 7den September ll. is besloten, tot Kandidaat voor het lidmaatschap van den Gemeente-Raad alhier, bij de stemming op Dingsdag den 13den September a. s. aan te bevelen, den Heer:

WILLEM LOUIS DE STURLER,
Gepensioneerd Majoor der Genie.

Aan de Kiezers wordt herinnerd:

1°. Dat de namen en voornamen duidelijk moeten zijn ingevuld,
2°. Dat de billetten ongeteekend moeten zijn en door de Kiezers in persoon moeten worden ingeleverd.

Namens het Bestuur der Vereeniging,
LEYDEN, 8 September 1853. H. COCK, *Voorzitter.*

KIESVEREENIGING GRONDWET EN KONING.

Door eene Vergadering van Kiezers, welke onder bovenstaande zinspreuk zich tot eene Kiesvereeniging gevormd heeft en aan allen, welke zich met een spoedig mede te deelen Programma zullen kunnen vereenigen, gelegenheid tot toetreding geven zal, wordt tot Kandidaat voor den Gemeente-Raad bij de verkiezing op 13 September aanstaande aanbevolen de Heer:

GERARDUS HUBERTUS YSSELSTEYN,
Oud Lid van den Stedelijken en laatstelijk ook van den Gemeente-Raad.

C. LEEMANS,
OLIVIER,
LEYDEN, 6 September 1853. P. L. RIJKE,
TH. W. J. VAN DEN AARDWEGH,
H. BOURSSE WILS.

Een antwoord op het ingezonden stuk in het Dagblad van Leyden, d. 8 Sept. 1853, get. Q. N.

Mijnheer!

Aandachtig heb ik Uw ingezonden stuk gelezen, geplaatst in het *Dagblad van Leyden* van den 8sten jl., en onwillekeurig dacht ik: die dit heeft gesteld, is een verstandig en zeer zeker een bestudeerd mensch, die een hoogen rang of titel bezit. In die veronderstelling zou ik eenigzins gevoelen, waarom UEd. met zoo veel warmte over mijn persoon schreeft; want UEd. gelieft mij te beschouwen als een niets beduidenden weetniet; en de gedachten van dien weetniet in een publiek Dagblad te vinden, is waarlijk voor U geleerde om dol te worden. Schrijft zulk een weetniet over hondsdolheid, wel, laat die sukkel begaan; maar waagt hij het eene verklaring of zoo iets te schrijven en daarin den naam van Prof. of Mr. te noemen, dat is te erg, dat is waarlijk om een zenuwberoerte te krijgen!

Maar nu wordt welligt de zaak, de brutaliteit nog erger. Die weetniet verbeeldt zich, mensch te zijn gelijk alle menschen, en vermeent dat zelfde regt te hebben gelijk al zijn evenmenschen, en meent zoo vrij te zijn in zijn spreken en in zijn schrijven als alle andere menschen van wat rang ook op de aarde; — dus, wat een verbeelding, niet waar?

Maar hoor eens: eenvoudig vraag ik U Mijnheer, maak mij Uwen naam bekend, dan zal ik UEd. doen zien, dat ik geen' titel of eernaam heb aangenomen die mij door mijne Overheden niet is toegestaan; dan zal ik UEd., verkiest UEd. zulks, het geheele stuk mededeelen door mij gezonden aan de Redactie van de *Leydsche Courant*, waarvan UEd. maar een klein uittreksel hebt gelezen; en kunt UEd. mij dan overtuigen, dat ik iemand beleedigd heb, dan zal ik nederig aan ZEd. of HEd. vergeving vragen, of, zoo UEd. mij teregt wijst en toont dat ik gedwaald heb, zal ik UEd. openlijk bedanken; maar zoo niet, dan insteer ik en blijf ik insteren dat, zoo lang de verkiezing door aanbeveling van één persoon, al kent men dien naauwelijks, om die of die reden blijft voortgaan, het kiesregt schandelijk wordt verwaarloosd; en wat men zegge, ik geloof dat de Handel- en Fabriekstand in Leyden een ruime plaats moest bekleeden in den Raad. Doch daar men nu de vrijheid heeft genomen, om één persoon voor te stellen, zoo stel ik, met hetzelfde regt, als Lid van den Raad voor: den Heer

SAMUEL ADRIANUS MEERBURG, *Fabrikant* alhier.

Nog een enkel woord Mijnheer. In het jaar 1796 of 97, toen ik als jongen in huis was, ontving mijn vader een' naamloozen brief, en toen mijne moeder vraagde: wel man, wie zou dat gedaan hebben? antwoordde mijn vader op zijn oud Geldersch: o, Betje, vast een gemeene kerel, want hij heeft zijn' naam niet geteekend. Eilieve, zulk een onkundig vader gehad te hebben, wat moet dan de zoon zijn; en toch, die zoon dankt God, zulk een' vader gehad te hebben. Ben ik nu uw medelijden niet waardig? Ik leef toch in de verlichte eeuw, waarin het een eer is dat fatsoendelijke menschen hun' naam verzwijgen, als zij niet alleen iets onverschilligs, maar iets ernstigs van hunnen evenmensch schrijven. Leefde mijn goede eenvoudige vader nog en kon hij een weinig Latijn, hij zou uitroepen: *o tempora, o mores!*

Met achting teeken ik mij, Mijnheer, UEDw. Dienaar,

LEYDEN, 9 September 1853. GAASBEEK.

De *Kiezersvereeniging Vaderland en Oranje* heeft in hare Vergadering ter verkiezing van een Lid voor het Gemeentebestuur als haren Kandidaat gesteld den Heer W. L. DE STURLER.

Velen met mij vragen: hoe is het mogelijk dat iemand in aanmerking kan komen, die *onbekend*, slechts korten tijd in deze Stad inwonende (en wie weet hoe spoedig dezelve weder zullende verlaten) als zoodanig aangenomen kan worden.

Hier zal wel het begrip van vrije verkiezing eene hersenschim, en de Kandidaat op eene of andere wijze binnen gesmokkeld zijn.

Doch hoe dit zij, velen met mij zijn daardoor diep gekrenkt, en vragen: is het zoo erg met ons gesteld, dat *Leyden* geene *bekende* Ingezetenen meer bezit, om hare belangen in den Raad voor te stellen en te helpen ten uitvoer te brengen.

Medekiezers, ik vertrouw, dat gij dit met mij zult gevoelen, en al moge men U zeggen, dat hare Kandidaat bekwaamheid bezit om te regeren, wij wijzen U op onze Fabrieken en Handelsaangelegenheden; deze zijn ofschoon de voornaamste bron van ons bestaan, het minste vertegenwoordigd en hebben door het bedanken van den Heer HARTEVELT wederom een groot verlies geleden.

Maar zegt gij: wie moeten wij dan kiezen? Ik zoude gaarne deze vraag onbeantwoord laten, doch gevoel mij verpligt, wat ik U mogt hebben afgetrokken, weder op de baan te helpen, ten minste U mijne meening te doen kennen.

Zoo ver gij U dan niet kunt vereenigen met het Lidmaatschap aan den Heer YSSELSTEYN op te dragen, geef Uwe stem aan den Heer

J. J. VAN WENSEN.

P. VAN GEER.

Aan mijne Stemgeregtigde Medeburgers.

Het is de pligt van elk Burger van den Staat, om de regten, die hij bezit, in het belang van den Staat te doen gelden.

Het is de pligt van elk Burger dezer Stad, om, indien hij er regt op heeft, Dingsdag aanstaande **in Persoon** naar het Stadhuis of in de Lakenhal te gaan zijne Stem uitbrengen op den man, dien hij in het Stedelijk Bestuur wenscht zitting te zien nemen om zijne belangen en die zijner Medeburgers op het handigst te behartigen.

Twee Vereenigingen doen hun best om door het aanwijzen van enkele Personen het der regthebbende Burgerij in hare keuze vrij gemakkelijk te maken.

Aangedreven door gelijken geest van medewerking voor het waar belang mijner Stemgeregtigde Medeburgers; meen ik in deze gewigtige dagen hen opmerkzaam te moeten maken, dat elk **in Persoon** zijne stem moet brengen, en dat, zoo er onder deze mogten zijn, die zouden moeten achterblijven wegens pijn aan de voeten ten gevolge van knellende schoenen of laarzen, bij mij gevestigd is het Depôt van **LIKDOORN-PLEISTERS**, van de Gebroeders LINTNER, uit *Schwaz* in *Tyrol*, die in zeer korten tijd de hinderlijkste Likdoorns doen verdwijnen.

Uw Stemgeregtigde Medeburger,

T. HOOIBERG.

STEDELIJKE GAS-FABRIEK.

PRIJSVERMINDERING.

Van heden tot 1 November aanstaande, zal de **COKE** aan de Fabriek verkrijgbaar zijn à *f* 0,55 het Ned. Mud, 's Lands belasting daaronder begrepen. Bij groote hoeveelheden, tot nog minder prijs.

Bezorgen aan huis geschiedt à 5 Cents per mud, mits 5 mudden te gelijk.

De Directeur DE TIMMERMAN.

Puike beste **GAS-COKES**, à 65 Cts per mud aan de Schuit te ontvangen, liggende in den Ouden Rijn bij de Heerengracht, waar ook bestellingen worden aangenomen à 60 Cts vrij aan huis, bij 50 of meer mudden à 50 Cts.

C. RUIGROK v. D. WERVE.

L. A. KESPER en J. M. HEROLD, Makelaars, presenteren als lasthebbende van hunne Principalen, op Maandag den 19den September 1853, des namiddags ten 2 ure, in *de Brakke Grond*, in de Nes te *Amsterdam*, ten overstaan van den Deurwaarder B. D. BEETS, te verkoopen:

166 Balen Russisch KOE- en GEITENHAAR,

benevens

70 Balen Russische SCHEER- en KALKWOL.

Alles liggende en te zien als bij Notitie wordt aangewezen.

AANBESTEDING.

Bestuurderen van het Werkhuis te Leyden zullen op Maandag den 26sten September 1853, des voormiddags ten 12 ure, aan den minst inschrijvende in het openbaar **aanbesteden:**

De leverantie van de volgende Artikelen, benoodigd voor één jaar, als:

Aardappelen, Runderleesch, Rundvet, Gort, Rijst, Gele en Groene Erwten, Kool, Wortelen, Knollen of Rapen, Zuurkool, Selderij, Uijen, Zout, Peper, Koffij, Cichorij, Stroop en Steenkolen.

Van 12 Sept. tot op den dag der Aanbesteding zijn de voorwaarden ter lezing aan gemelde Inrigting.

Bestuurderen voornoemd,

B. F. KRANTZ, *President*,

H. P. C. STOFFELS, *Secretaris*.

IEMAND genegen zijnde geplaatst te worden tot het doen van **BOODSCHAPPEN**, mits voorzien zijnde van bewijzen van goed gedrag, vervoege zich bij den Boekhandelaar P. ENGELS, in de Nieuwsteeg alhier.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING,

op Dingsdag den 27sten September 1853, des morgens ten *elf* ure, ten huize van den Heer LARIVE, Logementhouder te *Alphen*, ten overstaan van den Notaris Mr. C. A. KLUIT aldaar, van:

Eene zeer solide BOUWMANSWONING, allergunstigst gelegen aan den Straatweg en Rhyn, binnen de gemeente *Alphen*, benevens ruim 33 Bunders allerbest, weltoegemaakte WEI- EN HOOILANDEN, BOSCHHAKHOUT, BOOMGAARD EN TUIN, bij elkander gelegen in den Grooten en Zaanschen Polder, onder *Alphen*.

Te zamen Verhuurd voor *f* 1,638.— per jaar tot Kersmis 1854 en 30 April 1855.

De Interessen der Waarborgsgelden bedragen . . . . *f* 19.08.

Aangeslagen in de Grondbel. en andere Polderlasten, te zamen - 336.—

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris, alwaar de bewijzen van Eigendom en Veilconditiën, in tijds zullen ter lezing liggen.

BEURTSCHEPEN,

IN

LADING LIGGENDE TE LEYDEN IN DE HAVEN.

Naar *Zwolle*,	Maandag 12 September	12 uur,	Schipper	C. HOLLANDER.
» *Alkmaar*,	Woensdag 14	» 10	»	»	L. KROON.
» *Sneek*,	» 14	» 11	»	»	K. VIERSMA.
» *Deventer*,	Donderdag 15	» 12	»	»	H. DOMMELHOLT.
» *Kampen*,	» 15	» 12	»	»	T. DE HAAN.
» *Hoorn*,	Vrijdag 16	» 10	»	»	J. BAJER.

Heeren Fabriekanten en Belanghebbenden worden verwittigd, dat in plaats van om de 14 dagen, er elken Donderdag ten 12 ure tot verzending van Goederen naar *Kampen* een Beurtman, van hier zal vertrekken.

PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG TE LEYDEN.

Zaturdag 10 *September*. Van *f* 45 tot *f* 49.

GRAANPRIJZEN AAN DE BEURS TE LEYDEN.

Zaturdag 10 *September*.

Oude witte Tarwe *f* 11.90 tot *f* 12.50. Nieuwe Tarwe *f* 12.00 tot *f* 12.60. Oude Rogge *f* 8.40 tot *f* 8.70. Nieuwe Rogge *f* 9.00 tot *f* 9.40. Gerst *f* 6.20 tot *f* 6.50. Haver *f* 3.50 tot *f* 4.20.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

VRIJDAG, 9 September.

			Laagst koers.	Hoogst koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$62\frac{15}{16}$	$63\frac{1}{16}$	63
Dito Certificaten	» 3	»	$76\frac{3}{16}$	—	—
Dito dito	» 4	»	$95\frac{1}{8}$	$95\frac{1}{8}$	$95\frac{5}{16}$
Amortisatie Syndicaat	» $3\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Handelmaatschappij	» $4\frac{1}{2}$	»	$129\frac{1}{4}$	—	—
O. I. Leening	» 4	»	—	—	—
Dito Holl. Spoorweg	»		—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» $4\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Haarlemmermeer	» 5	»	$100\frac{1}{2}$	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 3	»	74	—	—
Dito dito	» 5	»	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	$108\frac{5}{8}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»	$108\frac{1}{8}$	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5	»	98	—	—
Dito 1840	» 4	»	$93\frac{1}{4}$	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4	»	92	—	—
Dito dito Nieuwe	» 4	»	—	—	—
Inschrijving in Assign.	» 6	»	—	—	—
Certificaten van dito	» 6	»	75	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	à fl. 500	*f*	—	—	—
Dito Obligatiën	» 4	»	$86\frac{7}{8}$	87	87
SPANJE, Obligatien	à 1	pCt.	$22\frac{5}{8}$	$22\frac{13}{16}$	$22\frac{5}{8}$
Dito Obligatiën	» 3	»	$47\frac{5}{8}$	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3	»	$42\frac{7}{8}$	43	43
Bewijzen Coupons			$6\frac{1}{8}$	$6\frac{3}{16}$	$6\frac{1}{4}$
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	» 5	»	—	—	—
Dito	» 4	»	—	—	—
Dito Metall.	» 5	»	$81\frac{1}{2}$	$81\frac{11}{16}$	—
Dito Nieuwe	» 5	»	95	$95\frac{1}{2}$	95
Dito 1847	» $2\frac{1}{2}$	»	$42\frac{1}{4}$	$42\frac{3}{8}$	—
BELGIE, Bank	» $2\frac{1}{2}$	»	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» $2\frac{1}{2}$	»	$52\frac{5}{8}$	—	—
BRAZILIE, 1824, 100 £	» 5	»	—	—	—
PORTUGAL, te Londen	» 3	»	$39\frac{15}{16}$	$40\frac{1}{16}$	$39\frac{15}{16}$
Dito dito	» 4	»	—	—	—
VENEZUELA,	» $3\frac{1}{2}$	»	$36\frac{1}{2}$	—	—
MEXICO,	» 3	»	$24\frac{13}{16}$	$25\frac{1}{8}$	—
AMERIKA, Bankactiën			—	—	—

Braz. 1839, £ 100, 5 pCt. $99\frac{5}{8}$.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.